

6360 sayılı kanun sonrası mahalleye dönüşen köylerde kentleşme ve toplumsal değişim: Silivri Örneği

Suna Kaya¹ Çiğdem Manap²

Özet

Türkiye, hızlı kentleşmenin yaşandığı ülkelerden biri olarak kentleşme konusunda birçok yasal düzenlemeye gitmiştir. 2012'de çıkarılan, 2014 yerel seçimlerinden sonra yürürlüğe giren 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehirlerle ilgili düzenleme yapılmıştır. Bu kanunla büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan köy tüzel kişiliklerine son verilmiştir. Köyler mahalleye dönüşerek kent kimliğine dâhil olmuşlardır. Bu çalışmada, köylerin mahalleye dönüşmesiyle yaşanan kentleşme ve toplumsal değişim olguları araştırılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak İstanbul'un Silivri ilçesinde mahalleye dönüşen köylerde yaşayan 15 kişiyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Toplanan verilerden köylerin bu değişimden, kentleşme ve toplumsal değişim bağlamında, hangi konularda etkilendikleri ve değişimi nasıl algıladıkları analiz edilmeye çalışılmıştır. 6360 Sayılı Kanun İstanbul'da bütüncül bir kentleşme gerçekleştirmek isterken ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel kurumları dönüşüme zorlayarak, köyün köy olma özelliklerini kaybetmesine neden olmuştur. Fiziksel olarak kentin çok dışında kalan bu mahalleler kentsel yaşam biçiminden uzak, artık köy statüsünde de olmayan belirsiz kırsal mekânlara dönüşmüştür. Yasayla birlikte yaşanan değişimler mahalleli için birçok sorunu beraberinde getirmiştir.

Anahtar Kelimeler kentleşme, silivri, toplumsal değişim, 6360 sayılı kanun

Tür Araştırma Makalesi

Received: 09.01.2025

Accepted: 17.06.2025

Published: 01.08.2025

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Sosyoloji Anabilim Dalı, Türkiye, sunakaya2@hotmail.com 0000-0002-5966-1714

² Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye, cigdemmanap@yahoo.com 0000-0003-0045-8284

Urbanization and social change in villages that turned into neighborhoods after law number 6360: the Silivri instance

Abstract

Türkiye, as one of the countries experiencing rapid urbanization, has created changes with many legal regulations regarding urbanization. Law No. 6360, which was enacted in 2012 and entered into force after the 2014 local elections, contains regulations regarding metropolitan cities. With this law, the legal personality of the villages within the borders of the metropolitan municipality was abolished, the villages were transformed into neighborhoods and gained urban identity. In this study, the urbanization and social change phenomena experienced with the transformation of villages into neighborhoods were investigated. In the study, qualitative research method was used and in-depth interviews were conducted with 15 people living in villages that turned into neighborhoods in the Silivri district of Istanbul. Using the data collected, it was attempted to measure how the villages were affected by this change, in the context of urbanization and social change, and how they perceived the change. While Law No. 6360 aimed to realize a holistic urbanization in Istanbul, it forced the social institutions such as economy, politics, social and cultural to transform, causing the village to lose its village characteristics. These neighborhoods, which are physically far outside the city, have become vague rural spaces that are far from the urban lifestyle and no longer have village status. The changes that took place with the law brought about many problems for the neighborhood.

Keywords law no. 6360, silivri, social change, urbanization

Paper type Research paper

Beyannameler

Etik Kurul Onayı ve Katılımcı Onamı: Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yayın İzni: Bu çalışma yayın izni gerektirmemektedir.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti: Bu çalışmada paylaşıma açık veri veya materyal bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazar, herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansman Beyanı: Bu çalışma herhangi bir fon sağlayıcı kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Yazar Katkı Beyanı: Bu çalışmada yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Teşekkür: Teşekkür edilecek herhangi bir kişi veya kurum bulunmamaktadır.

Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur. Makalede yer alan görüş ve bulgular yalnızca yazarlara aittir.

Bu makale benzerlik tespit yazılımlarıyla taranmıştır.

1. Giriş

Sanayi Devrimi ile kentlerin oluşumu ve dönüşümü önemli bir toplumsal olgu haline gelmiştir. 20. yy.'dan sonra kentlerin dönüşümünde en önemli etkenlerden biri küreselleşme olmuştur. Küreselleşme sürecinde kentler bilgi ve teknolojinin odağı, sermayenin merkezi, üretimde egemen, kültür çeşitliliği yüksek mekânlar haline gelmiştir. Özellikle bu süreçte kentsel mekân hiç olmadığı kadar çok dönüşüm yaşamaya başlamıştır. Kentler, kapitalist ekonomilerin etkileşim alanları, iş gücünün ve sermaye birikiminin yeniden oluşturulduğu yerlerdir (Şengül, 2007). Bir değer yaratması ve bu yaratılan değerlerin iletilmesi bakımından kent önemlidir (Tekeli, 1982).

Küreselleşen dünya kentleri ve neoliberal politikaların baskısı, Sanayi Devrimi'ndeki üretim merkezi kentlerini, hizmet ve tüketim merkezi kentlere dönüştürmüştür. Bu kentler, büyük bir rekabetin içinde yüksek rant beklentileriyle mekânsal dönüşümlerin odağı olmuştur. Bundan dolayı günümüz dünyasında kentleşme önemli bir kalkınma kriteridir. Kentleşme, sanayileşme ve ekonomik gelişmenin şartı olarak kent sayılarında ve kentte yaşayan nüfusta artış olması, kentlerin gelişerek büyümesi, toplum yapısında örgütlenme ve uzmanlaşmanın yaşanması, insan ilişkileri ve davranış kalıplarında kente özgü özelliklerin oluşmasıyla meydana gelen bir nüfus büyüme ve birikme sürecidir (Keleş, 1998). Türkiye'de özellikle İstanbul, İzmir ve Ankara gibi sanayinin çok geliştiği, hizmet ve tüketimin yoğunlaştığı, büyük göçler alarak nüfusun büyük çoğunluğunun toplandığı büyükşehirlerde yoğun bir kentsel dönüşüm yaşanmaktadır. Bu kentleşme sürecinde ortaya çıkan sorunlara çözüm üretmek ya da kentleşmeyi hızlandırmak için yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu düzenlemelerden biri de 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"dur.

6360 Sayılı Kanun ile birlikte kırsal alanlar yönetsel anlamda kentsel alanlarla aynı statüye getirilmiştir. 30 büyükşehirde kırsal alanlar yönetsel anlamda kentsel alanlarla aynı statüye getirilmiştir. Bütün büyükşehirlerdeki köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak köyler bağlı bulundukları ilçe belediyelerinin bir mahallesi olmuştur. 6360 Sayılı Kanun ile köyden mahalleye dönüşerek kentsel alana dâhil olan bu yerleşim yerleri, gerçekte kentten uzak sözde kentsel bölgeler haline gelmiştir. Bu köyler yasal olarak kentin bir mahallesi statüsünü kazansa da hala köy kimliğini korumaktadır. Kentsel dönüşümü sağlamak ve kentleşmeyi hızlandırmak amacıyla yapılan bu yasal düzenlemenin bu noktada beklenen değişimi yaratamadığı gözlemlenmektedir. Ayrıca 30 büyükşehirdeki köylerin bir anda kentin mahallesi olarak sınıflandırılması, bu illerdeki kırsal nüfusun da artık kentsel nüfus içinde değerlendirilmesine yol açmıştır. Bahsedilen yasal düzenlemenin bu bağlamda nitelik olarak değil nicelik olarak değişim yarattığı görülmektedir.

Kentsel dönüşüm yaşanırken beraberinde toplumsal değişimin de yaşanması kaçınılmazdır. Kentleşme, yalnızca tarım ve sanayide yaşanan gelişmelerin bir sonucu değildir, aynı zamanda toplumsal değişim sürecinin de bir parçasıdır. Toplumsal yapının, siyasetin ve ekonominin üzerinde önemli etkileri vardır (Kongar, 2010). Toplumsal değişim sosyoloji için önemli bir kavramdır. Toplamların nasıl değiştiği, değişimlerin boyutlarının ne olduğu, değişime nelerin etken olduğu başlı başına bir inceleme konusudur. Toplumsal değişim, en kapsamlı ifadeyle bir süreç içerisinde kurumların, toplumsal yapının, ilişkilerin, davranış kalıplarının, yasaların ve toplumsal değerlerin yaşadığı değişim olarak belirtilebilir.

Köylerin mahalle statüsüne getirilmesinin kurumlarda yarattığı değişim toplumsal bir değişmeye zemin hazırlamaktadır. Her ne kadar birden bire tüm kurumların etkilenmesi söz konusu olmasa da yasanın getirdikleri bir değişim sürecini başlatmıştır. Bu çalışmada tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, kentleşme ve toplumsal değişim bağlamında bu dönüşümden nasıl etkilendikleri ortaya koyulmaya çalışılmış, kentleşme ve toplumsal değişim olgusu birlikte ele alınmıştır. 6360 Sayılı Kanun'un çıkarıldığı güne kadar süregelen yerel yönetim anlayışına yeni bir soluk getirmesi ve köklü değişikliklere neden olması bu konunun ele

alınmasında etkili olmuştur. Kanunun mahalleye dönüşen köylerdeki etkisini görmek amacıyla, İstanbul'un Silivri ilçesinin tüzel kişiliği kaldırılan köylerinde çalışma yürütülmüştür. İlçedeki 13 köyün tüzel kişiliğini kaybedip mahalleye dönüşmesi nedeniyle bu ilçede çalışma yapılmıştır.

2. Kentleşme

Kent sayılarının artışı, hem doğum oranlarıyla nüfus artış hızının yükselmesine hem de köyden kente göçün devam etmesine neden olmaktadır. Kentleşme kavramı sadece demografik yapıdaki hareketliliğe işaret etmez. Kentleşme ekonomik ve toplumsal yapıdaki değişimleri de içine almaktadır. Kentleşme en genel ifadeyle, kent sayılarındaki ve kentlerde yaşayan nüfustaki artışı belirtmektedir. Doğum oranlarının artmasıyla ve kırsal kesimlerden kente göç yaşanmasıyla kentsel nüfusta büyüme yaşanmaktadır. Ancak gelişmekte olan ülkelerde kentsel nüfusun büyümesi doğum oranlarının artmasıyla değil daha çok kırdan kente göçle artmaktadır (Erkan, 2004).

Kentleşmeyi meydana getiren, bir toplumda yaşanan ekonomik ya da doğal değişimler olabilir. Bundan dolayı kentleşme tanımlarken ve anlamlandırılırken nüfusun hareketlerinin yaşanmasına sebep olan ekonomik ve toplumsal değişimlerle birlikte ele alınmalıdır (Keleş, 2006). Kentleşme, ekonomik gelişmelerle birlikte kent sayısının artmasını ve kentlerin büyümesini meydana getiren, toplumsal değişimi yaratan, iş bölümünün ve uzmanlaşmanın gelişmesini sağlayan, insan ilişkilerinde ve davranış kalıplarında kentlere özgü değişiklikleri yaratan sosyal hareketlilik şekli olarak tanımlanabilir. Toplumsal değişim sürecinin nedeni ve sonucu olarak farklı özelliklerde ortaya çıkan kentleşme, bu bakımdan karmaşık özellikler taşımaktadır (Es ve Ateş, 2004). Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, üretim ilişkilerinde ve şekillerinde meydana gelen değişimler, nüfusun kırdan kente göç etmesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Kentleşme nüfusun, ekonominin, sosyal ve kültürel yapının dönüşümünü içermektedir. Bu bakımdan yalnızca nüfus hareketliliği bakımından kentleşme, kırsal alanlardan kente göçle başlayan nüfus artışının ve yoğunluğunun yaşanması şeklinde açıklanabilir. Ekonomik anlamda kentleşme ise, tarım faaliyetleri yürüten işgücünün, sanayi, ticaret ve hizmetler gibi tarım dışı sektörlere geçmesidir (Sezal, 1992). Kentleşmenin sosyo-kültürel dönüşümlerin yaşanması bağlamında anlamı, işbölümü, uzmanlaşma, insan davranışlarında yaşanan değişimler, nüfus birikimleri, sosyal örgütlenme biçimleri olarak ifade edilebilir (Keleş, 1972).

Kent bilimciler ve sosyologlar kentleşmenin farklı boyutlarını ele alarak bu kavramı açıklamaya çalışmışlardır. Türkiye'de kentleşmenin incelenmesi için birçok fikir insanı ve kurum çalışmalar yürütmektedir. Bu konuda inceleme yapan birimlerden biri de Kentleşme Komisyonu'dur. Bu komisyonun yürüttüğü çalışmalarda kentleşmenin nedenleri iki grupta ele alınmaktadır. Bunlar iç ve dış etmenler olarak gruplandırılır (Özer, 2004). Kartal'ın (1978) çalışmasında ise kentleşmenin nedenleri itici güçler, iletili güçler, çekici güçler ve siyasal güçler şeklinde gruplandırılmıştır. Keleş (2006), kentleşmeyi ekonomik, teknolojik, siyasal ve sosyo-psikolojik sebeplere dayandırmıştır. Diğer araştırmacılar gibi Keleş (2006) de kentleşme nedenlerini itici, iletili ve çekici nedenler şeklinde gruplandırmıştır.

İtici nedenler, çoğunlukla nüfusun köyden gitmek istemesi ve tarımla uğraşmak istememesiyle köy dışına iten sebeplerdir (Keleş, 2006). Kırsalda yaşayan insanların büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılıktan elde ettiği kazançla geçimini sağlamaktadır. Tarımda yaşanan değişimler sonucunda tarımdan elde edilen gelirde düşüş yaşanmakta, tarım toprakları parçalanmakta ve tarım faaliyetlerinde insan gücünün yerini makineler almaktadır. Tüm bunlar köylüyü tarım dışı faaliyetlere doğru itmektedir.

İletili nedenler, itici ve çekici güçlerden ayrı düşünülemez. Onları hızlandırarak, kolaylaştırarak ya da tam aksi yavaşlatarak etki edebilir. Değişen dünyada gelişen teknolojik imkânlar, haberleşme ve ulaşım alanında yaşanan gelişmeler köylerden kente göç edilmesine sebep olmaktadır (Kartal, 1978). Üretim, ticaret, sanayi, mal ve hizmetlerin

üretiminin belli merkezlerde toplanması köyden kente göçün artmasını sağlamaktadır. Ulaşım alanında yaşanan gelişmeler ve büyük kentlerin önemli bağlantı yollarına sahip olması nüfusun köyden kentlere göç etmesine neden olan bir diğer etkidir. Ayrıca büyük kentlerde ihtiyaç duyulan işgücünün artması ve mal ve hizmetlerin kentlerde dolaşımı, iletici faktörleri artırmaktadır (Bal, 2003). İletişim ve haberleşme alanında yaşanan gelişmelerin iletici etmen olarak kentleşmede önemli bir etkisi vardır. Özellikle televizyon gibi haberleşme kanalları hızla yayılıp köylerde neredeyse her evde kullanılmaya başlanmıştır. Televizyon kullanan insanlar kentlerdeki yaşamdan haberdar olmaya ve bu hayata özenmeye başlamıştır. Bu durum sonucunda da köyden kente göç yaşanmıştır (Erkan, 2004).

Çekici nedenler, genellikle Türkiye’de kentleşmenin en büyük nedeni olarak köyün ya da kırsalın iticiliği gibi görülse de bir diğer önemli nedendir. Köyde yaşayanlar açısından kentte yaşamayı çekici hale getiren en önemli nedenlerden biri ekonomik imkanlardır. Kentte ihtiyaç duyulan işgücünün fazlalığı, büyük bir istihdam alanının bulunması, artan iş olanakları ve ödenen yüksek maaşlar kentin çekiciliğini artırmaktadır. Sanayi merkezlerinin olduğu kentlerde nüfus yoğunlaşmıştır. Türkiye’de sanayiler büyük ya da küçük kentlerde, nerede kurulduysa kısa sürede kuruldukları kentin büyümesine ve gelişmesine neden olmuşlardır (Keleş, 2006). Buna bağlı olarak nüfus, sanayi tesislerinin inşa edildiği yere doğru kaymaktadır. Köyde tarımdan kazandığı gelirin daha fazlasını kentlerdeki diğer sektörlerden kazanan insanlara kent daha çekici gelmektedir. Büyük kentlerdeki kültürel yaşamın insanlar için özendirici olması da kenti çekici hale getirmektedir. Eğitim, sağlık gibi kamusal hizmetlerin kentlerde daha fazla imkânla sunulması ve daha ulaşılabilir olması önemli bir durumdur. Bu da kentlerin çekici olmasını etkileyen bir faktördür. İnsanlar bu alanlarda daha iyi hizmet almak istediği için kentlere göç etmektedir. Kentleşme modelinde çekici faktörlerin ağırlıklı olarak Sanayi Devrimi’nden sonra ortaya çıktığı görülmektedir. Türkiye’deki kentleşme nedenlerinden çekici etmenler sınırlı olsa da köyden kente göçe sebep olmaktadır (Sencer, 1979).

Sanayileşme ve ekonomik büyüme süreciyle kent sayılarındaki artış ve kentlerin gelişip büyümesi, toplumdaki örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşmanın artması, kentlere özgü oluşan davranış kalıplarının ve insan ilişkilerinin değişimine sebep olmuştur (Keleş, 2006). Sanayi Devrimi’nin yaşanmasıyla kentleşme olgusu ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı kentleşme, Sanayi Devrimi’nin birçok yönünü yansıtmaktadır. Toplumsal, ekonomik, demografik ve mekânsal yapıda yaşanan değişim Sanayi Devrimi’nin yönünü belirtir. Türkiye’de sanayileşme süreci yaşanmamasına rağmen, Batıdaki gelişmelerin daha düşük seviyede etkilerinin, Osmanlı’nın son zamanlarında ortaya çıktığı söylenebilir (Özel, 2005). Türkiye’de yaşanan kentleşme genellikle kırsal alanların itici etkilerinden kaynaklanmaktadır. Kentlerde yaşanan bu hızlı değişim beraberinde kentleşmeyi ve kent kültürünün oluşumunu da hızlandırmıştır.

Kentleşmenin birey davranışlarında ve tutumlarında değişim yaratması, kente göç eden kişilerin kent kültürünü benimsemeleri ile olmaktadır. Bu kişilerin kentin hayat tarzını yaşamaları kentleşme sürecini meydana getirmektedir. Kentleşme kavramının İngilizce’deki karşılığı olan “urbanization” terimi hem nüfusun belli bir yerleşim yerinde birikmesini hem de kent kültürünün yayılmasını işaret etmektedir. İngiltere’de her iki sürecin eş zamanlı ilerlediği düşünüldüğünden farklı kavram kullanılmasına ihtiyaç görülmemiştir (Görmez, 1991). Türkiye’de kentleşme kavramı sosyal değişmeyi içine almadığı, yalnızca mekânsal vurgu yaptığı için “kentleşme” kavramı da literatüre eklenmiştir. Kartal (1983) kentleşmeyi kırdan azalan kentte yoğunlaşan nüfus sebebiyle, kırdan kente göç edenlerin ekonomik ve sosyal açıdan, kırsal özelliklerini kaybederek kent özelliklerini kazanma süreci olarak açıklamaktadır. Bu bağlamda kentleşme, köyden kente göç edilmesiyle başlayan nüfus hareketliliğinin kentin bir yerinde yaşamakta karar kılmasına kadar geçen zaman dilimidir. Geçen bu zaman içerisinde kırsaldan kente gelen köylüler kente özgü davranışları benimseyip kentleşmektedir. Bireylerin kentin oluşturduğu kendine özgü davranış şekillerini

özümsemesi kentleşmenin önemli bir noktasıdır. Bu zamana yayılarak gerçekleşen bir süreçtir.

Kentleşme son yıllarda ülkeler için önemli ayırt edici özelliklerden biridir. Dünya nüfusunun hızla artmasına paralel olarak kentlerde yaşayan nüfus da aynı hızla artmaktadır. Nüfusun büyük bir kesimi artık kentlerde yaşamayı tercih etmektedir. Gelecek yıllarda kentte yaşayan nüfusun daha da artacağı öngörülmektedir. Buna bağlı olarak da kentleşme büyük bir hızla ilerlemektedir (Keleş, 2006). Bu noktada gelişmiş, gelişmekte olan, sosyalist veya kapitalist tüm ülkeler kentleşmenin nedenlerinden ve sonuçlarından bir şekilde etkilenmektedir.

Kentleşme, genellikle gelişmekte olan ülkelerde, belli bir hıza ve seviyeye geldikten sonra, ülkenin ekonomik, siyasal ve sosyal yapısında değişimin yaşanmasına neden olur. Kentleşmenin yaşandığı yerleşim yerlerinde nüfus yığılmaları gibi sorunlar ortaya çıkar. Bu sorunlara çözüm bulabilmek adına gerekli önlemlerin alınması beklenir. Bunlar da siyasal yapının faaliyetleri ve biçimlenmesi ile gerçekleşir. Toplumsal kurumlar için önemli bir olgu olan siyaset, seçen ve seçilenler arasındaki ilişkiyi ifade eder. Siyaset olgusu toplumsal çatışmanın kaynağı ve toplumsal sorunların çözümünün kaynağı olarak iki farklı yaklaşımla ele alınır (Ayparçası, 2024). Kentleşme noktasında toplumsal sorunların çözümü olarak siyasi güç devreye girerek kararlar almaktadır. Ayrıca kentleşmenin artması ve hızlanması sosyal ve ekonomik yapının da hızlı bir değişime girmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye’de özellikle İstanbul küresel kentler içerisinde yer edinebilmek için diğer ülkeler ve kentlerle bir yarışa girmiştir (Öktem, 2006). Hükümetlerin ve diğer elit grupların tüm çabası İstanbul’u küresel bir kente dönüştürmek olmuştur. Bu aynı zamanda Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisine eklemlenmesinin de bir çabasıdır (Öktem, 2006). Son dönemde İstanbul artık köklü değişimlerin yaşandığı, devlet politikalarının doğrudan hedefi olan, piyasaların şekillendiği bir kent olmuştur. Bu doğrultuda neoliberal devlet politikaları hayata geçmeye başlamıştır. Kentsel alanda ilk olarak kamu-özel işbirliği yoluyla kentsel emlak piyasalarının varlığı iyice hissedilmeye başlamıştır. Bu dönemde İstanbul, Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinde önemli bir role sahiptir. Ayrıca İstanbul’u “dünya kenti” yapma politikaları da hızla devam etmekte ve buna yönelik yeni düzenlemeler yapılmaktadır. “Bugün İstanbul’da gerçekliğin, onu estetize edilmiş halinden ayıramaz hale geldiği bir dönemde yaşıyoruz. Bu bağlamda küresel markaların peşi sıra dizildikleri küresel imge silsileleri kadar, küresel olanla ilişkisi yokmuş “gibi yapan” yerel simgelerin kuşanılması da aslında estetize edilmiş gerçekliğin karşılığıdır... İstanbul, özellikle kentsel dönüşüm bağlamında, olumsuzluk değerlendirmeleri içerisinde farklı küresel ve yerel gerçekliklerin gizlendiği bir mekân olarak ele alınabilir” (Yılmaz, 2013, s. 103). İstanbul’un küresel ve marka kent olma çalışmalarına yönelik küresel etkinlikler İstanbul’a çekilmek istenmiştir. Dolayısıyla Türkiye’nin kentleşme politikalarının en belirgin özellikleri İstanbul’da görülmekte ve hissedilmektedir.

Kentleşme bazı ekonomik ve toplumsal süreçlerin sonucudur. Özellikle tarım ve sanayide meydana gelen değişimlerin sonucunda ortaya çıktığı söylenebilir. Teknoloji, tarımsal ve tarımsal olmayan üretim ilişkilerinde ve şekillerinde ortaya çıkan değişimler kentleşmeyi doğurur. Kentleşme toplumsal değişim sürecini etkileyen önemli bir etkidir. Kentleşmenin toplumsal değişim üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu, toplumsal değişimi hızlandırdığı ya da yavaşlattığı ayrı bir tartışma konusudur (Keleş, 1972). Bu özellikleri dolayısıyla kentleşmenin toplumsal değişim ile birlikte neden-sonuç ilişkisi içerisinde ele alınması önem arz etmektedir.

3. Toplumsal Değişim

Toplum, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için etkileşim içinde olan ve ortak bir kültürü paylaşan birden çok insanın bir araya gelerek oluşturduğu birlikteliktir. Fichter’e (1990) göre toplum “ortak bir kültürü paylaşan ve bir birikim olarak görülen, karşılıklı bağlantılı temel grupların bir ağı” olarak tanımlanabilir (ss. 86-87). Toplumlarda yaşanan her türlü değişim beraberinde toplumsal değişim getirmektedir.

Toplumsal değişme sosyoloji için önemli bir kavramdır. Toplamların nasıl değıştiği, değışimlerin boyutlarının ne olduğu, değışime nelerin etken olduğu başlı başına bir inceleme konusudur. Toplumsal değışme, en kapsamlı ifadeyle, bir süreç içerisinde kurumların, toplumsal yapının, ilişkilerin, davranış kalıplarının, yasaların ve toplumsal değlererin yaşadığı değışme olarak belirtilebilir. Toplumsal değışim genellikle “toplumsal yapının ve onu oluşturan öğelerin değışmesi” şeklinde ifade edilmektedir.

Toplumsal değışimi yalnızca toplumsal yapıda meydana gelen değışimle ilişkilendiren düşünürlerin yanında, bazı düşünürler toplumsal değışimin yalnızca toplumsal yapıda meydana gelmediğini, sosyo-kültürel alanda da değışimin söz konusu olduğunu, bunun da toplumsal bir farklılaşma özelliğinde olduğuna dikkat çekmektedirler. Güven (1999), toplumsal değışimi, tüm insanlığı ilgilendiren şekliyle ele almakta ve sosyo-kültürel değışimi de içine alarak evrensel kapsamda açıklamaktadır. Ona göre toplumsal değışim, toplumsal, sosyo-kültürel ve siyasal değışimi içermektedir. Doğan (2000) ise Rocher’in tezi ne dayandırdığı düşüncelerini “köy, kasaba, kent toplumsal değışimin fiziksel yapı öğeleri; nüfus hareketlerine neden olan toplumsal gruplar, toplumsal ilişkiler ya da toplumsal tabakalardaki hareketli geçişler ise sosyo-kültürel boyutu yani toplumsal hayatın kendisini meydana getirmektedir” şeklinde açıklamaktadır (s. 272).

Bottomore (2000) toplumsal değışimi, toplumsal yapıda, kurumlarda ya da kurumlar arasındaki ilişkilerde değışim şeklinde açıklamaktadır. Bahar (2009) toplumsal değışimi, toplumsal yapının değışimiyle ilişkilendirerek şöyle açıklamaktadır: Bireylerin yapılarındaki değışim toplumsal yapıyı da etkilemektedir ve değışime neden olmaktadır, bu sürecin sonucunda da yeni toplumsal kurumlar meydana gelmektedir. Sayın (1994) tarihsel eyleme değinerek toplumsal değışimi açıklamakta ve ikisinin arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır. Bu ilişkiyi açıklarken tarihsel eylemi, toplumun herhangi bir kesiminde meydana gelen değışimi, olumlu veya olumsuz şekilde etkilemeye çalışan toplum üyelerinin etkinliklerinin tümü olarak tanımlamaktadır. Toplumsal değışimi ise yine toplum üyelerinin tarihsel eylemi sonucunda ortaya çıkan yapı değışimi olarak açıklamaktadır.

Kongar (2002) insanlar arası ilişkilerin değışmesi olarak tanımladığı toplumsal değışmeyi, maddi ve maddi olmayan kültür kavramlarına değinerek açıklamaktadır. Sadece toplumsal yapı ve toplumsal kurumların değil, aynı zamanda sosyo-kültürel değışimin de gerçekleşeceği fikrini savunmaktadır. O maddi kültürün, her türlü araç gereci kapsayabileceğini söylemektedir. Buna karşın maddi olmayan kültür ise geleneklerle, inanç sistemleriyle ve manevi değlerlerle gösterilmektedir. Ayrıca toplumsal değışmeyi hem üretim ve mülkiyet ilişkileri arasındaki değışime, hem de anlam, değer ve kuralların değışmesine bağlamakta bunun genel anlamda bir toplumsal değışmeye sebep olabileceğini söylemektedir. Toplumsal değışmenin altında yatan sebebin, belli bir toplumda meydana gelen teknolojik ya da ideolojik değışimler olduğu fikrindedir. Toplumsal değışme yaşanmaya başladıktan sonra zorunlu olarak teknoloji ve ideoloji birbirilerini etkilemeye başlar. Bundan dolayı değışimin unsurları, nedenleri ve sonuçları meydana geldiği toplum açısından değeriendirilmelidir.

Toplumsal değışim toplumsal düzen temelinde ele alınacak olursa, bu düzende ve düzeni meydana getiren parçalarda oluşan değışim, yani toplumsal ilişkilerde görülen değışim olarak açıklanabilir. Bu bağlamda eski düzende var olan ilişkilerle, yeni düzenle birlikte oluşacak toplumsal ilişkiler etkileşim halindedir. Değışim insanların düzen içerisinde ilişkilerine etki etmektedir. Kültürü toplumsal değışim kavramını açıklarken ayrı tutmak bu kavramının açıklanmasında yetersiz kalmaktadır. Toplumsal yapıda gerçekleşen değışim sosyo-kültürel açıdan da değışimi beraberinde getirir.

4. 6360 Sayılı Kanun ile Yapılan Değışiklikler

Büyükşehir belediyelerinin yönetiminde ve mevcut sisteminde büyük değışiklikler öngören 6360 Sayılı Kanun, bu bakımdan önemli bir yere sahiptir. Yerel yönetimlerin en ileri seviyeye

ulaşmasını amaçlayan bu kanunla hizmetin etkin ve verimli sunulmasını gerçekleştirecek düzenlemeler yapılmıştır (Biricikoğlu, 2015). 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 6360 Sayılı Kanun'dan sonra 30'a yükselerek 14 il daha büyükşehir belediyesi olmuştur. Sadece İstanbul ve Kocaeli'ni kapsayan sistem genişletilerek 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehre dönüştürülen iller dâhil tüm büyükşehir belediyelerini kapsamaya başlamıştır. Böylelikle mevcut durumda büyükşehir belediyesi olan illerin sınırları, il mülki sınırları olarak değiştirilmiştir. Sonuç olarak tüm büyükşehir belediyelerinin kurumsal yapıları değiştirilerek il ölçekli yapılara çevrilmiştir. Büyükşehir belediyesi olabilmenin tek koşulu 6360 Sayılı Kanun'la 750.000 nüfus olarak belirlenmiştir. Bu kanunla birlikte mevcut bütün büyükşehir belediyelerindeki il özel idareleri kaldırılmıştır.

İl özel idarelerinin sahip olduğu mal, hak, yetki, sorumluluk, borç, personel ve alacak gibi her şey ilgili diğer kurumlara aktarılmıştır. İl özel idarelerinin kapatılmasıyla ilgili valilerin il özel idarelerindeki görevleri ve sorumlulukları sonlandırılmıştır. Valilerden alınan yerel yönetimle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar, 6360 Sayılı Kanun'dan sonra yeni kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurumuna devredilmiştir. Kanun'la büyükşehir belediyelerindeki bucak yönetimleri kaldırılmış, diğer illerde bucak yönetimi devam ettirilmiştir. Yeni düzenlemeyle büyükşehir belediyesine dönüşen iller dâhil 30 büyükşehir belediyesinde köyler kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Köy tüzel kişiliklerine son verilerek köy yönetimi kaldırılmıştır. Türkiye'nin tüm illerinde 6360 Sayılı Kanun ile belde belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Büyükşehirlerde mahalleye dönüştürülerek tüzel kişiliği sona eren belde belediyeleri, büyükşehir belediyesi olmayan illerde köy tüzel kişiliğine dönüştürülmüştür. Büyükşehir belediyelerinde köy tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle statüsü kazanan köylerin ve tüzel kişiliği kaldırılan tüm belde belediyelerinin yetki alanları, sahip oldukları görevler ve sorumluluklar, tüzel kişiliğe sahipken edindikleri alacaklar ya da borçlar gibi tüm işleri büyükşehir belediyelerine ya da bağlı bulundukları ilçe belediyelerine devredilmiştir.

İl özel idarelerinin, köylerin veya belde belediyelerinin devredilen tüm işlemlerini üstlenen Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı İçişleri Bakanlığı'na bağlı görev yapmaktadır. Valiler il özel idarelerindeki yetkileri de artırılarak kurumun başına atanmıştır. 6360 Sayılı Kanun ile köy tüzel kişiliği kaldırılıp mahalleye dönüştürülen yerlerde yapılan çalışmalar 5 yıllık bir süreye yayılarak bu sürecin bir geçiş dönemi olması planlanmıştır. Bazı yerleşim yerlerinde, 6360 Sayılı Kanun ile birlikte köylerle mahalleler birleştirilerek yeni ilçeler meydana getirilmiştir. Ayrıca bazı mahalleler bağlı oldukları ilçeden ayrılarak başka ilçelere dâhil edilmiştir.

Küreselleşen dünya düzeninde gelişmelere ayak uydurmak ve kentlerin giderek artan rollerine cevap vermek adına çıkarılan 6360 Sayılı Kanun, yerel yönetimlerde yaptığı değişikliklerle çağa uygun düzenlemeler yapmayı ve bunları hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Kent ve kırsal arasındaki farkı ortadan kaldırmayı amaçlayan bu kanunla eşit bir yönetim anlayışı getirilmek istenmiştir. Böylelikle tüm bölgelerin eşit hizmet alarak eşit şartlarda gelişmesi ve büyümesi hedeflenmiştir (Oktay, 2016). Hizmetin tam, etkin ve verimli dağıtılması önem arz ettiğinden yapılan düzenlemeler ve çalışmalar bu hedef doğrultusunda şekillenmiştir.

5. Araştırma Yöntemi

Araştırmada, mahalleye dönüşen köylerdeki kentleşme olgusunu ve toplumsal değişmeyi analiz etmek amacıyla nitel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırmacının saha çalışmasını bizzat yapmasından dolayı araştırma alanına hâkim olmasına ve gözlem yapabilmesine olanak sağlayarak, elde edilen verilerin daha anlamlı yorumlanabilmesini mümkün kıldığı için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanabilmesi için derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşmeler İstanbul'un Silivri ilçesinde 6360 Sayılı Kanun ile mahalleye dönüştürülen orman köylerinde yüz yüze yapılan saha çalışmasıyla iki ayda tamamlanmıştır. *"Köyünüzün mahalleye dönüşmesi buradaki tüm olanakların merkez mahalleler ile aynı duruma getirdi mi? Köyünüzün mahalleye dönüştürülmesi bu mahalle açısından olumlu ve olumsuz yönleriyle nasıl değişimler yarattı? Köyün mahalleye dönüştürülmesi kentle (ilçe veya büyükşehir belediyesi ile) bütünleşmeyi sağladı mı? Köylerin mahalleye dönüşmesi ekonomik faaliyetlerinizi ve gelir düzeyinizi nasıl etkiledi?"* gibi sorularla görüşmelerin araştırma konusuna ve amacına uygun bir sohbet şeklinde ilerlemesi sağlanmıştır. Zaman sınırlaması olmadan sorular cevaplanana kadar görüşmeler devam etmiştir. Sorular sonlandığında ve eklenecek yeni bir bilgi kalmadığında görüşmeler sonlandırılmıştır.

Görüşmeleri yapabilmek için öncelikle sahaya gidilip bir mahallenin esnafıyla görüşülmüş ve araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Bu kişinin yönlendirmesiyle mahallenin muhtarıyla görüşülmüştür. Muhtarın yönlendirmesiyle üç kişiyle pilot çalışma yapılmıştır. Yapılan pilot çalışmada eksik veya fazla sorular belirlenerek görüşme formu düzenlenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Doğum Yeri	Medeni Durum
Erkek	60	Ortaokul	Akören	Evli
Erkek	60	İlkokul	Bekirli	Evli
Erkek	60	İlkokul	Beyciler	Evli
Erkek	49	İlkokul	Büyüksinekli	Bekâr
Erkek	61	İlkokul	Büyükkılıçlı	Evli
Erkek	52	İlkokul	Çayırdere	Evli
Erkek	58	İlkokul	Çayırdere	Evli
Erkek	60	İlkokul	Bulgaristan	Evli
Kadın	68	İlkokul	Danamandıra	Evli
Kadın	49	İlkokul	Danamandıra	Evli
Erkek	60	Lise	Fener	Evli
Erkek	61	İlkokul	Kurfallı	Evli
Erkek	64	İlkokul	Küçüksinekli	Evli
Erkek	76	İlkokul	Sayalar	Evli
Erkek	52	İlkokul	Seymen	Evli

Görüşülen bir muhtardan diğer mahalle muhtarlarının bilgilerine ulaşılmıştır. Böylece görüşmelere başlanmıştır. Görüşülecek kişilerde 6360 Sayılı Kanun'dan haberdar olma ve araştırmanın yapıldığı bölgeye hâkim olma kriterleri aranmıştır. Bu şartlar göz önünde bulundurulduğunda mahalleyi en iyi tanıyan kişilerin mahalle muhtarı olduğu sonucuna varılarak görüşmeler büyük oranda muhtarlarla yapılmıştır. 15 kişiden oluşan katılımcıyla kendi mahallelerinde, mahalle muhtarlığında görüşülmüştür.

6. Araştırma Bulguları

6.1 Köy Tüzel Kişiliğinde Mahalle Statüsüne Geçişin Etkileri

Köylerin tüzel kişiliğini kaybetmesiyle birlikte birçok değişim meydana gelmiştir. Görüşme yapılan kişilerin belirttiği ve gözle görülen en net değişim belediyelerin sunduğu kamu hizmetleridir. Köy statüsündeyken köyün muhtarlıkta toplanan gelirleriyle tüm ihtiyaçlar giderilirken artık bu ihtiyaçlar kamu hizmetleri adı altında belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla altyapı çalışmaları, yol yapımı, çevre düzenlemeleri gibi konularda tüm işleyiş tamamen değişerek yeni bir düzen oluşmuştur. Köy geliriyle yapılması mümkün olmayan alt yapı, doğalgaz, kanalizasyon çalışmaları gibi hizmetlerin belediye tarafından sağlanması kırsaldaki hayatı kolaylaştırması açısından önem arz etmektedir. Köy

tüzel kişiliğinin sınırlı olanakları ve bütçesine karşı belediyenin güçlü ekonomisi ve geniş imkânları söz konusudur. Böylelikle köye göre mahallede çok daha yüksek kalitede hizmet sunulmaktadır. Mahalle statüsüne geçişle birlikte belediyenin görünürlüğünün artması ve belediye olanaklarından daha fazla faydalanılabilmemesinin kentleşme açısından önemli bir gelişme olduğu söylenebilir. Ayrıca hızlı gelişen teknolojiye ve buna bağlı olarak artan maliyete köyün yetişmesi mümkün değildir. Kentli kavramı tanımlanırken bunu kent kültürüyle bütünleşmek şeklinde değil de kentin imkânlarını ve fırsatlarını kullanmak şeklinde tanımlanması, bu fırsatları kullanan herkesin kentli olarak nitelendirilmesini mümkün kılar (Aslanoğlu, 2000). Bu bağlamda mahalle statüsüne geçiş bu yerleşim yerlerinin gelişmesine büyük katkı sağlamakta ve buradaki nüfusun kentli olarak nitelendirilmesine sebep olmaktadır.

Kamu hizmetlerini ya da kent hizmetlerini kullanmaya başlamak, elektrik, su, ulaşım gibi hizmetlerden faydalanabilmek kentle bütünleşmenin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Bu aşamada başarılı olunursa kentte olmaktan memnuniyet duygusu oluşmaktadır. Keleş'in itici, iletili ve çekici nedenler şeklinde gruplandığı çekici nedenler arasında kamusal hizmetler de bulunmaktadır (Keleş, 2006). Kamusal hizmetlerin kentlerde daha fazla sunulması ve daha ulaşılabilir olması kentlerin çekici olmasını etkileyen bir faktördür. İnsanlar bu alanlarda daha iyi hizmet almak istediği için kentlere göç edebilmekte ya da kentte yaşamaktan memnuniyet duyabilmektedir. Yeni mahallelerde kamusal hizmetin belediyeler tarafından sağlanması bu dönüşümün en önemli olumlu sonuçlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Burada ilgi çeken nokta, kamu hizmetlerinin sunumunda yaşanan uzun süreli gecikmelerdir. Hizmetlerin ulaştırılması ve tamamlanması için belediyeye başvuruda bulunan mahalleli için kentsel hizmete ulaşmak merkez mahallelerde yaşayanlar kadar kolay değildir. Buradan kamu hizmetlerinin yeteri kadar etkin ve verimli sunulmadığı sonucuna varılmaktadır.

Köylerin yasa yoluyla kentsel alana dâhil edilmesi burada yaşayanların kentli olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu değişimden sonra köylülerin artık kentleşmesi beklenmektedir. Kentleşme, kentleşme aşamasının daha çok davranışsal boyutunu ele almakta ve daha soyut kavramlarla ilgilenmektedir. Kentleşmenin konusunu, kente özgü davranışlar, tutumlar, düşünce biçimleri ve kültürel normlar oluşturmaktadır (Gül ve Ergun, 2012). Kentleşme bireyin kendisini değiştirdiği bir süreçtir. Yani kente geldikten sonra kentle bütünleştiği, davranışlarını kente göre değiştirdiği, kent kimliği kazandığı bir süreçtir. Keleş'e (1998) göre kentleşme, kentleşmenin yaşanması sonucunda meydana gelen toplumsal değişimin insanların davranışlarında, düşüncelerinde, ilişkilerinde, değer yargılarında ve yaşam biçimlerinde ortaya çıkardığı değişikliklerdir. Bu noktada köylüye kentleşmenin, yasa yoluyla ve tepeden inme bir dönüşümle dayatıldığı söylenebilir. Ancak kentleşmenin bu şekilde gerçekleşmesi mümkün değildir. Kent içinde yaşamının bireyde yarattığı ve kendiliğinden olan değişimlerin sonucunda kentleşme gerçekleşebilir.

Köylüyü etkileyen en büyük değişimlerden biri imar mevzuatında yaşanan değişim olmuştur. İmar mevzuatının yeni yapılaşmaların önünü kesmesi ve maddi olarak yerli halk için ağır yük getirmesi mahalleye geçişe karşı olumsuz tutum yaratmaktadır. *"Eskiden biri ev yapacaksa gelir muhtara sorardı, şimdi muhtar diyor ben karışmam git belediyeye sor. Belediye de izin vermiyor zaten. Kaçak yapsa zabıta geliyor cezasını kesiyor. Tarla işleri de bu yüzden durdu"* diyen G4 bu durumdan rahatsızlığını ifade etmektedir. Yine başka bir görüşülen *"olumsuz olarak değişti, şartlar daha çok zor oldu. İmar sıkıntısı var mesela her mahallede. Mesela adam çiftçilik yapıyor tarlasında yeri var etrafı çevirip takımlarını vs. koymak için bir garaj yapmak istiyor ama onu bile yapamıyor"* ifadesi ile imar mevzuatının köy işlerini etkilediğini belirtmektedir. Bu durum tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlerin yürütülmesinde güçlük yaratmaktadır. Köy tüzel kişiliğindeyken muhtar yetkisinde olan imar izninin belediyeye geçmesi ahır, depo gibi yeni yapıların yapılmasına engel olduğu için tarım ve hayvancılık faaliyetlerini duraksatmaktadır. Dolayısıyla mevcut yapılarda düzenleme yapmakta ya da yeni yapı yapmakta güçlük çeken köylü göçe zorlanmaktadır.

Köy tüzel kişiliğinin kaybedilmesiyle köye ait bütün varlıkların belediyeye devredilmesi mahalleye geçişin bir dezavantajı olarak görülmektedir. Köy gelirleriyle inşa edilen ya da bakım onarımı yine bu gelirlerle yapılan mal varlıklarının, mahalleye geçişle birlikte belediyeye devredilmesi köylü tarafından hak gaspı olarak nitelendirilmektedir. Bu durum G3 tarafından “*eskiden emlak vergisi yoktu. Su parasını yine köylüden topluyorduk. Ne oldu köy tüzel kişiliğine ait arazilerimiz Silivri Belediyesi’ne kaldı. Bunlar bizim zamanında dedelerimiz bu köyü kurarken köye gelir getirsin diye ortak ihtiyaçları karşılansın diye bırakılmış araziler. Bu köy kahvesini olduğu bina Silivri Belediye’sine kaldı. Bir yerde gasp gibi bir şey. Bunlardan hak talep edemiyoruz. Belediye isterse satar. Bu muhtarlık binasını 1970 yılına ait köyün kendi imkânlarıyla yapıldı. Şimdi bu da belediyeye ait. Böyle de bir hak gaspı var.*” cümleleriyle açıklanmaktadır. Yine G10 “*köy tüzel kişiliğinin 600 dönüm tarlası vardı neredeyse, bu muhtarlık binası vardı, kirada yerlerimiz vardı köye ait olan. Hepsini belediyeye devrettik. Baktığın zaman bunlar köyün hakkı olan mallar ama hepsini verdik*” diyerek köyün hakkı olan mal varlıklarının belediyeye geçmesine sitem etmektedir. Dolayısıyla köylünün bu şekilde emek vererek sahip olduğu mal varlıklarının belediyeye devredilmesi mahalleye dönüşümün olumsuz çıktısı olarak algılanmaktadır. Bu noktada köyün gelirinin yeterli olmadığı, ihtiyaç halinde bile satmadığı ve başka kaynaklardan gelir elde ederek ihtiyaçlarını giderdiği, bakım ve onarımını köylünün maddi karşılık beklemeden yaptığı ve köylü için bu denli önemli olan varlıklarının belediyeye devredilmesi yerine köylüye eşit pay edilmesi gibi daha adil çözümler sunulması beklenmektedir.

Şekil 1. Mahallelerin Devrettiği Taşınmazlara Örnek

Büyüksinekli		
CAYIR	5.200,00	TAM
TARLA	3.700,00	TAM
MEZARLIK	5.500,00	TAM
Büyükkılıçlı		
CİNSİ	ALANI (m2)	HİSSE ORANI
MEZARLIK	13.950,00	TAM
TARLA	12.800,00	TAM
TARLA	37.145,00	TAM
KAHVE	700,00	TAM
ÇEŞME	11,00	TAM
SU DEPOSU	44,00	TAM
ÇEŞME	14,00	TAM
BAHÇE	10.640,00	TAM
ÇEŞME	26,00	TAM
KARGIR EV	584,00	TAM
TARLA	810,00	TAM
TARLA	10.800,00	TAM
TARLA	9.800,00	TAM
ÇEŞME	20,00	TAM
ÇEŞME	11,00	TAM
TARLA	3.885,00	TAM
CAMI	1.890,00	TAM

6.2 Kırsalın Muğlaklaşması

Kanunla mahalleye dönüşen köylerin kentin bir parçası haline getirilerek kentleştirilmesi amaçlanmıştır. Teoride köy kavramı kalkmış olsa da hala kırsalda kalan ve kırsal hayatın devam ettiği bu yerleşim yerleri kır-kent arasında sıkışmıştır. Kent denilince akla gelen yaşam tarzından, ulaşılabilirlikten, sosyal hayattan çok uzak bu yerleşim yerleri kırsalı muğlaklaştırıp arada kalmış yerleşim yerlerini doğurmuştur. Kent merkeziyle kıyaslanınca bu mahallelerin kentin bir parçası olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Bu kentleşme çabası köy hayatında olması gereken özelliklerin kaybolmasına sebep olarak belirsizlik doğurmaktan öteye gidememiştir. G9’un “*ben İstanbul’da yaşayıp buraya geldiğim için farkı biliyorum. O yüzden tam şehir diyemiyorum buraya. Evet, İstanbul’un bir mahallesi ama şehir diyebileceğin olanaklar yok. Köy işleri yok ancak imkânları bakımından köy gibi kalmış. Havası, doğası da bir köy gibi temiz, kalabalığı yok*” ifadeleri bu arada

kalmışlığı göstermektedir. Bu mahalleler fiziksel ve sosyal hayat bakımından da kentleştirilememiştir. Dünyada gelişen teknoloji sayesinde kırsaldaki imkânlar gelişmiştir elbette ancak şehirdeki imkânlara erişilemeyecek kadar kırsal hayat devam etmektedir. Kent düzenine geçiş sağlansa da süregelen alışkanlıklar köyde yaşıyor gibi devam etmektedir. G7'nin *"köy yaşıntısı yok ama mahalle de değil. Köyde yapılan çiftçilik hayvancılık yok ama mahalle demek için de bir hareket lazım. Burada ne hareket var ne köy hayatı var"* cümleleri, kent merkezindeki ekonomik canlılığa sahip olmamaktan kaynaklı kentleşememeyi ve köyde yürütülen ekonomik faaliyetlerin devam ettirilmemesinden bu yerleşim yerlerinden artık köy diye bahsedilemediğini göstermektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bir mahallesi olunmasına rağmen olanakların sınırlı olması, kırsal alanda ve eski bir köy olunmasına rağmen tarım ve hayvancılık faaliyetlerin yürütülmemesi bu arada kalmışlığın bir başka göstergesidir.

Kent ve kırsal alan arasındaki farkın giderek yok edilmesi, sanayileşmenin her sektörde ve alanda gelişmesiyle olmuştur. Kent ve kırsal kesim kentsel sürecin içinde birleşmiştir (Harvey, 2003). Buradan hareketle, artık kent ve köy arasında fark olmayan, bu iki kavramın birbirini tamamlayan olgular olduğu düşüncesi gelişmiştir. Keleş (2006) bir köyün zamanla kasaba daha sonra da kente dönüştüğünü belirterek köyün kentin tamamlayıcısı olduğunu ifade etmektedir. Kentin bir parçası haline getirilmek istenen bu yerleşim yerleri kentin imkânlarının gerisinde kalmıştır. Gelişen ve büyüyen İstanbul'da bu imkânların gerisinde kalmak burada yaşayan özellikle genç nüfusu göçe zorlayarak köylerin boşalmasına neden olmuştur. Kentteki imkânlara ulaşmak isteyen gençlerin, köy hayatını istememesi köylülüğün yitirilmesine neden olmaktadır. Kentte akan hızlı hayata karşılık köydeki giderek durağanlaşan hayat, nüfusun azalmasına ve buna bağlı olarak köy hayatının yok olmasına yol açmıştır.

Gündelik hayatın işleyişi kentte olduğu gibi köyde de değişmiş ancak tüm değişimlere rağmen bu kırsal mahalleler kentin hızına yetişememiştir. Durağanlaşan, içi boşalmış, kent denilemeyecek ama köy olarak da kalmayan belirsiz kırsal yerleşim yerleri doğmuştur. 16 Ekim 2020 tarihinde 7254 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na ek madde getirilerek 6360 Sayılı Kanun'un kırsal alanda yarattığı sorunlara çözüm üretmek için "kırsal mahalleler" adı altında yeni bir uygulamaya geçilmiştir. Bu maddeye göre kırsal mahalle "köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleler"dir. Böylece ilçe belediyesinin talebi ve büyükşehir belediyesini onayıyla mahalle statüsünden kırsal mahalle statüsüne geçen yerleşim yerlerine bazı muafiyetler ve indirimler uygulanmaya başlamıştır (Hanikoğlu ve Negiz, 2023). Bu düzenleme bazı problemlere çözüm üretse de tümüyle köy statüsüne geçiş mümkün değildir. Köy kimliğinin ve tüzel kişiliğinin yitirilmesi, tarım arazilerinin el değiştirmesiyle tarım ve hayvancılığın azalması, genç nüfusun köyü terk etmesi, köye ait mal varlıklarının kaybedilmesi, köy kültürünün yok olması gibi geri dönülmez sorunlar yaratmıştır.

Şekil 2. Beyciler Mahalle Muhtarlığı ve Beyciler Köy Kahvesi

6.3 Kentle Bütünleşme

Yasayla tüzel kişiliğini kaybedip kentin bir parçası haline gelen mahallelerin öncelikle kentle bütünleşmesi beklenmektedir. Çünkü yasanın öncelikli amaçlarından biri tümüyle bir kentleşmenin sağlanmasıdır. Karpaz (2003) dört aşamada meydana geldiğini belirttiği Türkiye'deki kentleşmenin dördüncü aşamasında kentle bütünleşmeyi açıklamaktadır. Ona göre kişinin köye değil artık kente ait olduğuna inanmasıyla kentle bütünleşme mümkündür. Bu değişimin derecesi, kişinin kendi köyüne yabancılaşarak kente ait olması ve bağlanmasında belli olmaktadır. Araştırma yapılan mahallelerde zorunlu bir bütünleşmenin sağlandığı görülmektedir. Artık tüm yetki ve sorumluluk büyükşehir ve ilçe belediyelerinde olduğu için bu noktada bir bütünleşme söz konusudur. Ancak gündelik hayatta kente aidiyet duygusuyla meydana gelen bir bütünleşme henüz tam olarak sağlanmış değildir. G1 zorunlu bütünleşmeyi şu şekilde ifade etmektedir: *"Bütünleştik artık her iş belediyede zaten. Eskiden biri ev yapacak olsa gelir muhtardan isterdi şimdi mecbur belediyeye gidiyorlar. Ya da burada bir çivi dahi çakılacak olsa belediye gelip yapıyor. Mecburi bütünleştik yani."* Ancak hizmet alanı genişleyen belediyeler mahalleye dönüşen köylerde istenen ve beklenen işleri zamanında yapamamaktadır. Bu da kentle bütünleşilemediği ya da eksik bütünleşildiği görüşünü doğurmaktadır. G7'nin *"sağlamadı, sağlayamaz da. Bir kere 35 km yol var arada, nasıl bütünleşecek? Ha deyince ne sen oraya gidebilirsin, ne de oradaki sana gelebilir. Hizmet için geliyorlar ama o da hemen olmuyor. Tam bir bütünleşme çok zor"* düşüncesi bu durumu özetlemektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bir mahallesi olmanın getirdiği beklentinin karşılığında henüz gerçek bir mahalleliliğinin gerçekleşmediği bu yerleşim yerlerinde İstanbul ile bütünleşmenin sağlanamadığı görülmektedir.

6.4 Göç ve Nüfus

İstanbul sanayinin en geliştiği metropol olarak bilinmektedir. Buna bağlı olarak iş olanağı en büyük kenttir. Ancak iş olanakların yoğunlaştığı yerler daha merkezi konumdaki yerlerdir. Kırsalda kalan mahallelerde istihdam alanı çok sınırlıdır. Fiziksel olarak iş olanaklarına çok uzakta kalmaktadırlar. Dolayısıyla ikamet ettiği yerde çalışma alanı bulamayan genç nüfus kent merkezine doğru göçe yönelmektedir. Sezal'a (1992) göre kentleşme dağılımının bölgeler arasındaki dengesizliği işsizliği ortaya çıkarmakta ve bu da ekonomik sorunların temelini oluşturmaktadır.

Köyde yaşayanlar açısından kentte yaşamayı çekici hale getiren en önemli nedenlerden biri ekonomik durumdur. Kentte ihtiyaç duyulan işgücünün fazlalığı, büyük bir istihdam alanının bulunması, artan iş olanakları ve ödenen yüksek ücretler kentin çekiciliğini artırmaktadır. Sanayi merkezlerinin olduğu kentlerde nüfus yoğunlaşmıştır (Keleş, 2006). Buna bağlı olarak

nüfus, sanayi tesislerinin inşa edildiği yere doğru kaymaktadır. Köyde tarımdan kazandığından daha fazlasını kentlerde diğer sektörlerden kazanan insanlara kent daha çekici gelmektedir. Büyük kentlerdeki kültürel hayat da kenti çekici hale getirmektedir. Tüm Türkiye’de olduğu gibi bu nedenler bahsedilen mahallelerde de kırsaldan kente göç durumunu ortaya çıkarmıştır. G2 bu durumu *“memnun olmadığımız da gençler için burada istihdam yok. Bir fabrika olsa mesela bu çevredeki köylerde Bekirli, Akören, Kurfalı’ya kadar hepsindeki gençler için çalışacak bir fabrika olsa, ekmek yiyecek bir yer olsa gençler oraya işe gidecek akşamüstü yine servisle evine gelecek. Bu yüzden de nüfus düşüyor işte.”* iadesiyle belirtmiştir. Bu mahalleler gençlerin göç etmesi sonucunda orta yaş ve yaşlı nüfus ağırlıklı mahalleler durumuna gelmiştir. G7’nin *“Burada artık genelde emekliler ve biraz da durumu iyi olanlar var. Ya çalışmayacak ya da çalışmaya ihtiyacı olmayacak burada yaşamak için. O yüzden genç kalmadı yaşlı var genelde.”* cümlelerinden de anlaşıldığı gibi istihdam alanı olmadığı için nüfus emeklilerden ya da çalışma ihtiyacı olmayanlardan oluşmaktadır.

6.5 Ekonomik Faaliyetler

Köy denilince ekonomik faaliyet olarak genellikle tarım ve hayvancılık akla gelmektedir. Ancak mahalleye dönüşüm kentsel çalışma biçimlerini beraberinde getirince burada yürütülen ekonomik faaliyetlerde değişim meydana gelmiş ve bu da toplumsal değişimi beraberinde getirmiştir. “Sosyoekonomik açıdan toplumsal değişim, toplumun belli bir üretim biçiminden ve aşamasından daha ileri bir üretim biçimine ve aşamasına geçmesi demektir. Toplumsal değişim süreci içinde olan bir toplumun sosyal, ekonomik ve politik yapısı, kültürü, sosyal örgütleri ve kurumları değişmektedir” (Kuyumcu ve Erdoğan, 2008). Ekonomik kuramda belirtildiği gibi tarım üretimi yapan işgücü, artık sanayilerde çalışmak için büyük kentlere doğru yönelmektedir. Ekonominin sanayi sektöründe büyümesi nüfusun büyük bir bölümünün hizmet alanında çalışmasına sebep olmuştur. Gelişmiş ülkelerde kentleşme, nüfusun tarım dışı faaliyetlere doğru yönelmesi olarak tanımlandığı için kalkınma ile aynı anlamı ifade etmektedir.

Mahalleye dönüşen köylerde tarım arazilerinin satılması, dışarıdan gelen yabancının hayvancılık faaliyetlerinden şikâyet etmesi gibi nedenlerden dolayı ekonomik faaliyetlerin değişmesi gerekliliği doğmuştur. G3 bu durumu şöyle ifade etmiştir: *“%80 azaldı. Tarım arazilerimizin %80’i 2.,3. Şahıslara satıldı. Biz burada kira ile çalışıyoruz. Köyde kendi yeri olan insan çok az. Babası sağ olan miras bölünmediği için satamıyor. Öbür türlü bir babanın 50 dönüm yeri var 5 çocuğu var miras bölününce 10 dönümle tarım mı yapacak? Bir traktör olmuş 300 bin lira. Gidiyor satıyor araziye.”* Keleş’in (2006) itici nedenler olarak bahsettiği çoğunlukla nüfusun köyden gitmek istemesi ve tarımla uğraşmak istememesiyle köy dışına göç edilmesi durumu burada karşımıza çıkmaktadır. Kırsalda yaşayan insanların büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılıktan elde ettiği kazançla geçimini sağlamaktadır. Tarımda yaşanan değişimler sonucunda elde edilen gelirden düşüş yaşanmış, tarım toprakları parçalanmış ve tarım faaliyetlerinde insan gücünün yerini makineler almaya başlamıştır. Tüm bunlar köylüyü tarım dışı faaliyetlere itmiştir. Yine G9 *“tarım da hayvancılık da kalmadı artık. Artık insanlar kendi bahçesine bile ekip dikmiyor. Önceden herkesin evinde hiç olmazsa 2-3 ineği, hayvanı olurdu. Şimdi kimse bu işlere elini sürmek istemiyor. Maliyeti de karşılamıyor zaten. Yem, gübre vs. her şey çok pahalı. O işi yaptığına değmiyor. Bırak kar etmeyi zarar bile ediyorsun. O yüzden insanlar kendisine göre bile yapmıyor, hazır almaya alıştı”* ifadeleriyle karşılık alınamayan ekonomik faaliyetlerin artık terk edildiğini belirtmiştir. Ayrıca tarım arazilerinin yanlış kullanımı, arazilerin üçüncü kişilere geçmesi, hayvancılığı yürütmeye müsait alanlarının yitirilmesi, yüksek sermaye gerektirmesi, emeğin karşılıksız kalması çiftçiliğin yok olmasının nedenleri arasındadır. G6 bu durumu *“tarım arazilerinde kaçak yapılaşma başladı zaten, çok arazi de kalmadı. Burada hayvancılık bitti artık. Eskiden her evde vardı şimdi %30 bile değildir. İnsanlar da biraz rahat alıştı tabi bu işler çok emek istiyor ama artık kimse yapmak istemiyor da. İnsanlar buradaki yerleri de 2. 3. Kişilere sattığı için*

hayvanları dışarı da çıkaramıyorsun, çıkaramadığın için hem yemle beslemek zorunda kalıyorsun. O da ciddi maliyetler gerektiriyor" ifadesiyle açıklamıştır.

İstanbul gibi kalabalık nüfuslu kentte şehrin karmaşıklığından ve gürültüsünden kısa süreliğine de olsa kaçmak isteyenler İstanbul çevresindeki kırsal yerleşim yerlerini tercih etmektedir. Silivri'nin mahalleye dönen bu köyleri tam olarak bu ihtiyacı karşılamaktadır. Köy tüzel kişiliğindeyken daha kapalı, sadece köylünün yaşamını devam ettirdiği bir yerken mahalleye dönüşüm bu yerleri herkese açık, tatil bölgesi haline getirmiştir. Ancak sakinlik arayıp buraya kaçan kentliler, köy hayatının devam etmesine engel olarak köylülüğün yitirilmesine neden olmuştur. G2 bu çatışmayı *"mahalleye dönünce buraya dışarıdan insanlar geldi; tatilciler. Gelmiş buraya yanındaki evde hayvancılık yapıyor mesela iki de bir hayvanları şikâyet ediyor. Ama adam köylü bu hayvana bakması lazım. O villayı alan geldiğinde de orada hayvan vardı ama kabul etmiyor. Mahalle olunca bu sıkıntı oldu."* şeklinde ifade etmektedir. Mahalleye geçiş, bu yerleşim yerlerine yabancı ilgisini artırmış böylelikle köy hayatının devam güçleşmiştir. Yeni gelenler köyde yürütülen hayvancılık faaliyetlerinin mahallerde yürütülemeyeceğini söyleyerek engel olmaya çalışmaktadır. Böylelikle ekonomik faaliyetler, tarım ve hayvancılığın yitirilmesiyle daha çok kentsel çalışma biçimlerine dönüşmüştür.

7. Sonuç

Mahalleye dönüşüm köyde bir kavram karmaşası yaratmıştır. Köylerin mahalleye dönüşmesi kır ve kent kavramının anlamının değişmesine ve kırsalda yaşayan köylülerin artık kentli olarak nitelendirilmesine sebep olmuştur. "Köylü" ve "kentli" kavramları bir arada kullanılmaya başlanınca bir anlam karmaşası meydana gelmiştir. Bu şekilde iki ayrı kimliğin bir aradılığı kimlik karmaşasını doğurmaktadır. Ortak bir kimliğin ve görüşün oluşabilmesi için mahalleye dönüşmek veya kentsel alana dâhil olmak yetmemektedir. Gelişmişlik düzeyi olarak merkez mahallerin çok gerisinde kalan bu yerleşim yerlerinde kentli hissetmek ve bu yerleşim birimlerini kentle bütünleştirmek gerçeklikten uzaktır. Merkez mahallelerden ve kentten çok farklı sosyokültürel, fiziksel ve ekonomik yapıya sahip, kırsal nitelik gösteren bu köylerin mahalleye dönüştürülmesi ve kent kabul edilmesi ülkedeki kırsal ve kentsel politikaların sağlıklı ilerlemediğinin bir göstergesidir.

Türkiye'de köyler, yerel yönetim birimi olmanın ötesinde anlam taşımaktadır. Vatandaşlar için "köyümüz" diye adlandırılan yerleşim yerleri aynı zamanda bir aidiyet duygusunu ve kimliği ifade etmektedir. Ancak 6360 Sayılı Kanun ile köyün tüzel kişiliğini kaybetmesi bu aidiyet duygusuna zarar vermiştir. Atalarından, dedelerinden kalan "köyü" kaybetmek burada doğup büyümüş insanlar için kimliğini, özünü kaybetme endişesi yaratmaktadır. Kanun ile köy tüzel kişiliğinin kaldırılması kır-kent ayrımının yok olmasını beraberinde getirmiştir. Uzun yıllardır köyde yaşayan, sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi ve yönetsel birçok konuda köyün özelliklerini benimseyen bireyler bu yasa ile "kentli" sayılmaktadır. Yeni mahalleliler kentin bir parçası olmuş, kentsel yönetime dâhil edilmiş ve kentsel hizmetlerden yararlanma imkânına sahip olmuştur.

Kentsel hizmetin dağıtımı kentleşmenin gerçekleşmesinde önemli bir etkidir. Kanun çıkartılırken önemli amaçlarından biri de kamusal hizmetin kentin her alanına eşit, adil, etkin ve verimli dağıtılmasıdır. Yasayla köyler kent yönetimine dâhil edilmiş, büyükşehir belediyelerinin hizmet alanına eklenerek kentsel hizmetlerden faydalanması amaçlanmıştır. Ancak mahalleye dönüşen köyler açısından hizmetin dağıtımına bakıldığında merkez mahalleler ile eşit olmadığı görülmektedir. Hizmete ulaşma konusunda yaşanan çifte standart, kırsalda kalanlar için kentli hissetmenin ve kentle bütünleşmenin mümkün olmadığını göstermektedir. Bu değişim ile birlikte İstanbul gibi kalabalık bir kentin hem merkez mahallerine hem de bu yeni mahallerine hizmet götürmek, hizmetin çeşitliliği ve mahallelerin sayıca fazlalaşması belediyeler açısından ciddi bir maliyet artışına neden olmuştur. Fiziki mesafe olarak kentin çok dışında kalan bu mahallelere hizmetin ulaştırılması uzun sürmektedir. İstanbul'un oldukça uzağında ve dışında kalan bu yerleşim yerlerinin

merkezdeki mahalleler kadar gelişmesi ve kentsel alana dâhil olması beklenmeyecek bir sonuçtur. Yeni mahallelerde mahalleli, büyükşehirden talep ettiği hizmetin getirilmesi konusunda ısrarcı olarak hizmete ulaşmaktadır. Merkez mahaller için böyle bir durum söz konusu bile değilken mahalleye dönüşen köyler için bu farklılık hizmet dağıtımında adaletsizlik olduğu düşüncesini doğrulamaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda merkez mahallelerle aynı gelişmişlik düzeyine gelinemeyeceği görülmekte ve kabul edilmektedir. Bu noktada kırsal mahallelerdeki muhtarlar merkez mahallelerden farklı olarak daha fazla yetki ve sorumluluk verilmesi sorunların yerinden ve hızlı çözümlüne yardımcı olacaktır.

Köylerin mahalleye dönüşmesi kırdan kente yeni bir göç hareketini başlatmıştır. Sosyoekonomik hayatta yaşanan yavaşlama köylerden kente göçü zorunlu kılmıştır. Her ne kadar bu dönüşümle köyler artık kentin bir birimi olan mahalle olarak geçse de hala kırsalda kalan bu yeni mahalleler ne sosyal açıdan ne de ekonomik açıdan beklenen gelişmişlik düzeyine ulaşamamıştır. Bu da gençleri göçe iten bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Genç nüfus iş imkânı bulamadığından merkeze doğru kaymakta ve mahalleler ciddi bir nüfus kaybı yaşamaktadır. Burada doğan ve büyüyen gençler daha iyi imkânlara sahip büyük yerleşim yerlerine göç etmek zorunluluğu hissetmektedir. Böylelikle bu mahallerde ağırlıklı olarak orta ve yaşlı nüfus kalmaktadır. Ayrıca tarım ve hayvancılık gibi faaliyetlerin devam ettirilmesi gençlere bağlıyken onların şehre göç etmesiyle bu faaliyetler yok olmaya doğru ilerlemektedir. Bunun sonucunda hem sosyokültürel hem de ekonomik olarak bir gerileme yaşanmaktadır. Bu mahallelerde genç nüfus için oluşturulacak istihdam alanları ve gençlerin tarıma yönelmesine dair teşvikler göçün önlenmesine ve tarımın devam ettirilmesine yardımcı olacaktır.

Kırsal alanlarda bulunan araziler imara açılarak arsaya dönüştürülebilmektedir. Yeni mahallelerdeki tarım arazilerinin bu şekilde yüksek rant bölgelerine dönüşmesiyle buraya da göç başlamaktadır. Arazilerin arsaya dönüştürülmesi yeni yapılara zemin hazırlamakta ve kent merkezinden uzak, kırsalda kalan bu mahalleler şehir merkezinde yaşayanlar için tatil alanı haline gelmektedir. Bu durumda köylü için kısa vadede arazilerden fayda elde edilecek gibi görünse de uzun vadede hem ülke için hem köylü için tarım arazilerinin yok olması gibi büyük bir tehlike, ormanlık alanlar ve tarım arazileri üzerinde siyasi ve maddi güç kazanma söz konusu olmaktadır. Böyle bir dönüşüm kent merkezindeki kentsel dönüşümün kent çeperine yayıldığına habercisidir. Bu noktada kırsalda kalan bu köylerin kentsel alana dahil edilmesi yeni bir rant alanını doğurmuştur. Öte yandan büyük çoğunluğu kaçak olan yapıların, ayırım gözetmeksizin imar affı ile hiçbir teknik incelemeden geçirilmeden, yasallığı sorgulanmadan ruhsatlı sayılması birçok tehlikeyi beraberinde getirmiştir. Böylesi bir karar köylerin yozlaşmasına, kırsal alanların işgal edilmesine, sit alanlarının zarar görmesine ve aslında yıkılması gereken tehlikeli yapıların da affedilmesine zemin hazırlamakta ve ranta yol açmaktadır. Tarım ve hayvancılığın dünya için ne denli önemli olduğu tartışılmaz bir konudur. Tarım arazilerinin yok edilmesinin önüne geçecek kanunlar çıkartılarak bu bölgedeki tarım ve hayvancılığın devamlılığının sağlanması hem burada yaşayanların hem de ülke ekonomisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Mahalleye dönüşen köylerde, köy tüzel kişiliğine sahipken kendi bütçeleri, kısıtlı imkânları ve köyde yaşayan insanların yardımıyla hizmetlerdeki başarı oranı yüksek tutulmuştur. Herkes elinden geleni yapmış, gerektiğinde maddi destekte bulunmuş ve köyün gelişmesine katkı sağlamıştır. Köye ait malların bakım ve onarımı için tüm imkânlarını kullanmıştır. Ancak bir zamanlar böyle emek verdiği, maddi manevi desteğinin ve hakkının olduğu bu malların mahalleye geçtikten sonra belediyeye devredilmesi vatandaş tarafından hak gaspı olarak görülmektedir.

Arada bırakılan köyler, yasal statülerini kaybederek birçok sorunla karşı karşıya kalmıştır. Tüm kurumların dönüşüme zorlanmasıyla toplumsal değişim yaşanmıştır. Ancak bu değişim köyler için ekonomik, siyasi, kültürel, sosyal ve toplumsal olarak yeni sorunların ortaya

çıkmasına neden olmuştur. İstanbul'un oldukça uzağında ve dışında kalan bu yerleşim yerlerinin merkezdeki mahalleler kadar gelişmesi ve kentleşmesi mümkün değildir. Bu bağlamda yaşanan bu dönüşümün beklenen etkiyi yaratmadığı açıktır. Yapılan bu reform Büyükşehir Belediye'lerinin yükünü artırmış ve köylerin kimliğini kaybetmesine neden olmuştur.

6360 sayılı kanunla köylerin mahalleye dönüştürülmesi, İstanbul özelinde, kentin tüm birimlerinde kentleşmenin sağlanmasını amaçlamaktaydı. Ancak sürecin iyi yönetilmesi için detaylı düşünülmüş, adım adım ilerleyen, doğru hamleler ile gerçekleştirilen stratejiye ihtiyaç vardır. 6360 Sayılı Kanunla sadece yasa yoluyla, kentsel alana dâhil edilen kırsal alanlarda kentleşme gerçekleştirme çabası görülmektedir. Böyle bir süreç yönetiminin sonucunda kentleşme gerçekleşmediği gibi köylerin içi boşaltılmıştır. Bu sebeple sürecin olumlu ve olumsuz tüm yönleri değerlendirilip gerekli iyileştirilmelerin yapılması sürecin tüm paydaşları bakımından önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Aslanoğlu, Rana A. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Ayparçası, M. (2024). Siyasi Liderin Seçmen Tercihlerindeki Rolü: Bir Karma Yöntem Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 50, 75-104.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji*. Uşak Yayınları.
- Bal, H. (2003). "*Kentsel Yapı ve Kentileşme Süreci*". Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Bottomore, T. B. (2000). *Toplumbilim Sorunlarına ve Yazınına İlişkin Bir Kılavuz*. (Ünsal Oskay, Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erkan, R. (2004). *Kentleşme ve Sosyal Değişme*. Ankara: Bilim Adamı Yayınları.
- Es, M. ve Ateş H. (2004). Kent Yönetimi, Kentileşme Ve Göç: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 205-248.
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji Nedir?* (Nilgün Çelebi, Çev.). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Görmez, K. (1991). *Şehir ve İnsan*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Gül, H., Ergun, C. (2012) "*Kent ve Göç Sosyolojisi*", içinde *Sosyolojiye Giriş-Sosyolojinin Temel Tartışmaları*, ed. M. Tuna. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güven, S. (1999). *Toplumbilim*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Hanikoğlu, M. ve Negiz, N. (2023). Büyükşehirlerde Kırsal Mahalle Deneyimi: Ayvalık Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 45, 81-106.
- Hale Biricikoğlu, D. (2015). 6360 Sayılı Yasa'nın Genişleyen Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sınırının Etkinlik ve Verimliliğe Etkisi Bağlamında Değerlendirmesi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(4), 369-393.
- Harvey, D. (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir*. (Mehmet Morali Çev.). İstanbul: Metis Yay.
- Karpat, K. H. (2003). *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*, (Abdülkerim Sönmez, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Kartal, S. K. (1978). *Kentleşme ve İnsan*. Ankara: TODAİE
- Keleş, R. (1972). *Türkiye'de Şehirleşme, Konut ve Gecekondu*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Keleş, R. (1998). "*Kentbilim Terimleri Sözlüğü*". Ankara: İmge Yayınevi.
- Keleş, R. (2006). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi, 9.Baskı.

- Kongar, E. (2002). *Toplumsal Değişim Kuramları ve Türkiye Gerçeği*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kongar, E. (2010). *"21. Yüzyılda Türkiye"*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kuyumcu, A., Erdoğan, T. (2008). Yükseköğretimin Toplumsal Değişime Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 240-250.
- Neuman, W. L., (2016), *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*, Cilt II. (8. Baskı), Ankara Yayın Odası Yayıncılık.
- Okta, T. (2016). 6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 71-131.
- Öktem, B. (2006), Neoliberal Küreselleşmenin Kentlerde İnşası: AKP'nin Küresel Kent Söylemi ve İstanbul'un Kentsel Dönüşüm Projeleri, *Planlama Dergisi*, 2, 53-63.
- Özel, M. (2005) Kentsel Gelişme Ve Kentleşme Sürecinde Niğde. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(5).
- Özer, İ. (2004). *"Kentleşme, Kentlileşme ve Sosyal Değişme"*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Sayın, Ö. (1994). *Sosyolojiye Giriş*. İzmir: Neşa Ofset.
- Sencer, Y. (1979). *"Türkiye'de Kentleşme"*. Ankara: Kültür Bak. Yay.
- Sezal, İ. (1992). *Şehirleşme*, Alternatif Üniversite Yayını. İstanbul: Ağaç Yay.
- Şengül, M. (2007). *"Kentleşen Dünya, "Küreselleşme" ve Yoksulluk: Türkiye Kentleşmesine Bir Bakış"*, içinde Kent ve Politika Antik Kentten Dünya Kentine, ed. A. Mengi. Ankara: İmge Kitabevi.
- Tekeli, İ. (1982). *"Türkiye'de Kentleşme Yazıları"*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Yılmaz, C. (2013), *İstanbul: Müstesna Şehrin İstisna Hali*. (der. Çavdar, A., Tan, P.), İstanbul: Sel Yayıncılık.